

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorcij Malega lista. Naslov: Mali list, Trieste, casella centro 87. — Urad: via Valdirivo 19-III.

Odgovorni urednik: dr. L. BERCE.

POSAMEZNA ŠTEV. 30 STOTINK.

NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L., četrt leta 3 L. - IZVEN ITALIJE celo leto 24 L., pol leta 12 L., četrt leta 6 L.

MALI

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

LICEJSKA KNJILJNICA
LJUBLJANA (daje primeren govorn.)

MALI OGLASI: 80 stotink vsaka beseda v navadnem tisku; mastno 40 stotink beseda; z VELIKIMI ČRKAMI 60 st. beseda. Pri stalnem oglaševanju primeren popust.

Mali koledar.

Petek, 12. oktobra: Maksimilijan (Maks); Serafin. — Sobota, 13.: Edvard (Slavoljub). — Nedelja, 14.: Kalist. — Ponedeljek, 15.: Terezija; Avrelia. — Torek, 16.: Gal; Gerard. — Sreda, 17.: Marjeta Alakok; Hedviga. — Četrtek, 18.: evangelist Luka; Just; Julijan. — Petek, 19.: Elbin. — Sobota, 20.: Janez Kant; Felicijan.

Majhne novice.

Rimski pozdrav.

Najnovejša odredba vojnega ministra Mussolinija ukazuje, da morajo vsi vojak, kadar so brez kape, pozdravljati z iztegnjeno roko.

Znižana vožnja.

V času od 4. oktobra do 4. novembra velja na državnih železnicah 20% popust na vozne listke od koderkoli v Milan, Firenze ali Neapelj.

Novost v Trstu.

V Trstu opazite čisto nove avtomobile-korjere, ki vozijo po mestu. To je »avto-omnibus«, konkurent električnega tramvaja. V Londonu sploh rabijo le omnibus, bomo videli, če bo tudi v Trstu tramvaj podlegel hitrejšemu tekmeču.

Žalostna na tečaju.

Ruski ledolomec Krassin se je vrnil s severnih krajev. Našel ni več nobenega ponesrečenca. Voditelj ruskega pohoda, profesor Samojlovič, je rekel, da ni več upanja, da bi bilo ponesrečenci »Italije« še pri življenju. Kar je bilo rešeno, je bilo rešeno. Norvežani deajo, da bodo svojega Amundsena še iskali, pa tudi oni bodo težko kaj našli.

Napad v Ljubljani.

V Ljubljani so šli štirje Italijani v gostilno pri »Zvezdi«, med temi eden karabinerski maršal v civilu. Drugi gostje so ga spoznali, začeli Italijane zmerjati, se zgrnili okoli njih in lahko bi prišlo do hujšega, da ni policija posegla vmes. Italijanski konzul je vložil pritožbo na velikega župana (prefekta) v Ljubljani.

Čudna bratovska ljubez.

V Rovigu je lepo napravljen gospod pripeljal v bolnišnico reveža, vsega zane-marjenega in nesnažnega. Pripovedoval je, da ga je na cesti našel, pa se mu je v srce zasmilil kakor Samaritanu; mislil si je: najbolje bo, da ga spravim v bolnišnico, kakor je Samaritan onega »peljal do gostilne in zanj poskrbel«. Tako je povedal in šel. Berač je bil v takem stanu, da niso mogli ničesar spraviti iz njega. Ko se je pokrepčal, so ga spravili na ležišče. Njegov sosed pri postelji je kmalu potem povedal, da je ta revež brat bogatega posestnika in podjetnika iz mestne okolice. To odkritje vzbudilo je sum, da je bil usmiljeni Samaritan — brat tega siromaka, katerega je vedno puščal v skrajni revščini. Naznanili so stvar sodišču.

Češčenje kvari značaj.

Prevelika čast in pozornost, ki se daje kaki osebi, rada škodljivo učinkuje. Človek ostane zmeraj otrok. Tako se je zgodilo ameriški letalcu in bogatašu Levinu. Ker je prifrčal čez ocean, so ga častili po Evropi kakor malika. V Pragi mu je dim kadila udaril na možgane. Pobarabil se je in pustil v hotelu Šroubek več tisoč kron dolga. Noben opomin ga ne gane. Deloma je prav zagodel ljudem, ki so na trebuhu ležali pred sebi enakim.

Najnovejša prevara na radio.

V Berlinu imajo seveda veliko radio-oddajno postajo, ki daje v svet govore, koncerte in kar je takega. Oni večer je bilo na programu predavanje socialista Schwarz, ki je urednik znanega lista »Vorwärts«. Vedeti pa je treba, da so komunisti in socialisti v sporu med seboj. Socialisti so državna in zdaj tudi vladna stranka; sam državni kancelar Müller je socialist. Komunisti jih pa zmerjajo, da so izdajavci proletarijata itd. itd.

Ko je torej imel predavati urednik »Vorwärtsa« v berlinski radio, telefonirali so mu iz centrale, da pridejo od določeni uri z avtomobilom ponj. Ob določeni uri se res pripelje avto pred hišo in dva elegantna gospoda povabita častnikarja, naj se pelje, da bo predaval. Gospod Schwarz (izg. švare) sede zadovoljno na mehke blazine in avto oddrči. Spremljevalca pokažeta predavatelju svoje revolverje in mu priporočita, naj molči, ako ljubi življenje. Avto dirja ven iz Berlina kakih 40 km daleč. Tam se ustavi, gospoda postavita častnikarja na cesto, sama pa zdrčita nazaj proti Berlinu.

Napovedano predavanje pa le ni odpadlo. Predavatelj je prišel točno v govorilnico in poslušajoči uradnik je ob uri in minuti napovedal: Govoril bo g. Schwarz. Uradnik se je podal v svojo kabino, da bi nadziral potek oddaje. Go-

vornik začne predavati. Zabrni telefon. Uradnik pusti nadziranje in gre k telefonu. Komaj da neka zahtevana pojasnila, že spet zabrni in spet ga drugi vprašuje to in ono. Tako ga kličejo in motijo, da on ne more poslušati, kaj predavatelj razklada. A že se oglašajo drugi pri telefonu: »Kakšnega vruga pa imate nocoj? To je revolucija, kri in ogenj! Ali ste vsi znoreli... itd. itd.«

Uradnik ni vedel, kje se ga drži glava. Toda že je predavatelj končal. Uradnik razglasi: »Gospod Schwarz je zaključil svoje predavanje. Dve minuti pavze«. Predavatelj se poslovi od uradnika z besedami: »Jaz nisem urednik Schwarz, ampak deželni poslanec Schulz (šuc.) Gospod Jenič (tako se uradnik piše) je obstal kakor zamaknjen, Schulz pa jo je mirno odkuril ven.«

Schulz, deželni poslanec pruski, je seveda komunist. Vse je bilo dogovorjeno, kako bodo namestu socialističnega predavanja razglasili svoje komunistične udrihnice. Eni so odvedli pravega predavatelja, drugi motili nadzirajočega uradnika potom telefona. Schulz pa je grmel v radio svoj komunizem. Oblast ve samo za Schulza, a tega varuje poslanska nedotakljivost. Vso jezo so zvalili na ubogege Jeniča, ki je zdaj ob službo. V uredništvu komunistične »Rote Fahne« (rdeči prapor) so naredili preiskavo, ki pa ni pojasnila ničesar.

Španske zarote.

Komaj so na Španskem zatrli eno zaroto, že so prišli na sled neki novi, ki je bila baje tudi daleč razpršena. De Rivera je izdal na oblasti stroge odredbe. Kakor poročajo svetovni listi, je nastal nesporazum med kraljem Alfonzom in diktatorjem De Rivero.

Kaj povedo številke.

Če naredimo primero med avgustom in septembrom, je bilo v tržaški občini v septembru 16 več rojenih, umrlo jih je po 6 manj. Če pogledamo september sam zase, je bilo rojenih živih 283, umrlo jih je pa 266, torej znaša narastek prebivalstva 17 oseb iz lastne moči (v avgustu je bil primanjkljaj 5 oseb). Ostala tržaška dežela izven mej tržaške občine je v septembru imela porastka 66 oseb (v avgustu 50).

Če vzamemo skupaj številke za eno četrt leta (julij, avgust, september) dobimo v mestu porastek prebivalstva 18 oseb, na deželi pa 220 oseb. Moč in zdravje in volja do življenja je na kmetih.

Nova železnica v Jugoslaviji.

Nedavno je bila dovršena nova železniška proga iz Beograda v Obrenovac. S to progo se skrajša železniška vožnja iz Beograda v Sarajevo za 8 ur. Preko Sarajeva ima zdaj Beograd zvezo z Jadranskim morjem.

Krasno dekelce.

V Dornbirnu na Avstrijskem je 16letna realčanka Karlota Oberholzer šemarila z 18 letnim gimnazijcem Luggerjem. Staršem to ni bilo povšeč, a taka frajla ve vse sama bolje. Nekoč je v odsotnosti domačih povabila svojega frkovca na dom. Brat Verner ju je zasačil in vzrotil. Ljubezniva frklja pa je ustrelila brata, med tem ko je Lugger zbežal na vrat na nos. Brata so nevarno ranjenega spravili v bolnišnico. Ko je starejši brat videl, kaj je Lota napravila, jo je premikastil tako, da je par dni ležala. Tako je moderna mladež, vzgojevana brez vsega božjega.

Stoletnica cerkve sv. Antona.

Letos je minilo sto let, odkar je bila dodelana in posvečena v Trstu najbolj znana cerkev »novega« sv. Antona pri kanalu. Ta je v naših krajih največja cerkev in tudi močno obiskovana od Tržačanov. Stoletnico so proslavili na 4. oktobra in sledeče dni z raznimi slavnostmi in patriotičnimi pridigami.

Aca Stanojevič.

Radikalna stranka v Jugoslaviji ni imela predsednika, odkar je umrl Nikola Pašić. Šele pred kratkim so imeli v Beogradu važno sejo širšega glavnega odbora. Na ti seji so izbrali za predsednika starega Aleksandra Stanojeviča, ki je bil prijatelj in svetovalec rajnega Pašića.

Stavkovno gibanje v Nemčiji.

Zadnji čas je oživela komunistična propaganda med nemškim delavstvom. Posledica so bile razne stavke. Stvar je tudi v zvezi z raznimi občinskimi volitvami, za katere je vsaka stranka burno agitirala. V nekem obrtnem kraju blizu Hamurga je prišlo do spora na ulici med proletarci samimi. Socialistična zveza bivših bojevnikov, Reichsbanner, se je tepla s komunisti. Bil je eden mrtev, 80 težko in 100 lahko ranjenih. Še policija je morala streljati, da jih je razgnala. Tudi v Berlinu so se komunisti spopadli, tu pa z nacionalističnim društvom »Jekleno čelado«. V Düsseldorfu so gospodarji zaprli tovarne; 45.000 delavcev je bilo iz dela izprtih. Delo je ustavila tovarna umetne svile v Viersenu. V Hamburgu so štrajkali pomorščaki, v Kielu pa je stopilo v stavko 13.000 arzenalskih delavcev. Za enkrat pač dovolj vznemirjivih dogodkov.

Pocestna smrt.

V Ameriki ne bodo več slikali smrti s koso, ampak z mašino. En sam dan, 30. septembra, je v Njujorku našlo 16 oseb svojo smrt na cesti, ko so na prožnih prehodih avtomobili trčili z vlakom.

Ni hudega v Avstriji.

Nedeljske parade v Dunajskem novem mestu so se nekateri močno bali, drugi pa veselili, češ da se bo kaj zmešalo po svetu. Vlada ni hotela parade zabraniti, le poslala je tje mnogo vojaštva. Dan je potekel mirno proti splošnemu pričakovanju. Hajmver je imela spreved od 9. do 11.30. Ko se je ta komčal, so začeli socialisti s svojim. Komunisti so skušali tu ali tam zanetiti rabuko, pa so jih socialisti polovili in dali žandarjem čez. Vse se je mirno končalo.

Protest.

Italijanski poslanik v Beogradu je v zunanjem ministrstvu potestiral proti pisavi tamošnjega časopisja, zlasti »Slovenca«, »Politike« in »Večernje Pošte«.

Nov cerkven časopis.

Ljubljanske župnije bodo izdajale skupno poseben časopis, ki bo obravnaval cerkveno in versko življenje za mestne razmere in praktično. Naslov mu je »Vera in življenje«.

Na Poljskem stavkajo.

Največje obrtno mesto na Poljskem je Lodz. Tam so velike predilnice. Ondotno delavstvo je zdaj v hudi stavki; okoli 100.000 delavcev drži roke navskriž. Zadnje vesti se glase tako, da je izbruhnila splošna stavka po celi državi.

† Fran Vuga.

Pred kratkim je umrl v Splitu sodni predstojnik Fran Salezij Vuga, rojak iz Kanala. Kot sodnik je služboval svoj čas v Podgradu, v Senožečah, Komnu in Vipavi. Potem je bil kakor mnogi drugi odstavljen in je začasno bival v Ajdovščini kot notarski namestnik. Novo službo kot sodni predstojnik je dobil v Dalmaciji, a moral je še razmeroma mlad stopiti pred najvišjega sodnika. Vuga je bil zelo priljubljen družabnik in duhovit šaljivec. Naj se zdaj veseli v nebesih!

Velik ogenj v Prestranku.

V soboto ponoči je izbruhnil ogenj na državnem posestvu v Prestranku. Goreli sta dve gospodarski poslopji. Konji so bili rešeni, zgorelo pa je veliko sena. Škode je baje 359 tisoč lir. »Piccolo« sodi, da je nastal ogenj na ta način, da se je seno ugrelo samo od sebe.

Gore se rušijo.

V laški Švici blizu Bellinzzone so že več let opazovali, da se gora Argino, visoka 1695 m (nadmorske višine), počasi ruši. Letos so ravno dobro odšli poletni prebivalci z gore, ko je začelo grmeti. 300 m pod vrhom se je breg utrgal in velikanska masa kamenja in prsti se je začela valiti v dolino. Podrlo je 16 hiš in neko vojaško cesto. Za kakih 30 milijonov m³ materijala se je utrgalo. Zasulo je dolino do 80 m visoko in napravilo jez od brega do brega. Tam utegne nastati novo jezero. Razdrlo je tudi vodovod, ki je oskrboval niže ležečo vas Arbedo. Kmetje v Arbedu so ob tri planinske pašnike.

Slovensko petje na Poljskem.

Glasbena matica iz Ljubljane hodi zdaj po Poljskem in prireja koncerte, ki jih poljski radio tudi v svet razširja.

Kaj brozgate polkatramu?

V Londonu je neka ženska videla otroka, ki so v bližini nove zgradbe stali okoli soda in bezali v smrdljivi katran. Vprašala je, kaj to delajo. Rekli so: »Naš Dajk je noter padel«. Mislila je, da je kak pes, vendar je rekla bližnjim delavcem, naj pogledajo. Delavec brž seže z lopato v katran in dvigne — otroka. V bolnišnici so malemu Dajku rešili življenje.

Tržaški občinski svet.

Vlada je dala tržaškemu podešatu od ministra imenovane svetovalec, ki naj zastopajo razne poklice in stanove. Kmetijstvo zastopa Karel Banelli; industrijo Izidor Salto, Angel Fano, Lojze Versa; rokodelce Marij Madaro in Peter Florit; trgovce Milko Oblat, Cezar Cesareo, Jan-ko Angelini; banke Marij Malabotič, Ferruccio Feruglio; promet po suhem in promet po domačem morju, Franjo Frog- lia, Karel Garavini; večji pomorski in zračni promet Fabij Fonda, Gvido Pre- muda, Rihard Rigo. Do tu naštetih so zastopniki delodajalcev, gospodarjev.

Delavce bodo zastopali sledeči: in- dustrijske Ivan Križmančič, Andrej De Colle, Artur Cargnelutti, Valter Godina; trgovske Peter Sponza, Lojze Valerio; bančne Anton Parišič; prometne (na suhem in po domačem morju) Ivan Tav- čer, Jakob Gianola; zračne in pomorske Brunon Bartoli, Cene Salvini; inženirski sindikat Benjamin Battigelli; zdravniški sindikat Karel Albert Lang; sindikat umetnikov Argij Orel; sindikat odvetni- kov Alfred Zanolta; sindikat kemikov Dominik Costa.

Novi občinski svet je že naredil pri- sego in nastopil svojo službo brez po- sebnih slovesnosti.

Francija in Vatikan.

Vsakomur je znano, da je Francija za javnost brezverska država. Tretja repu- blica je pod vlado Julija Komba (Com- bes) naredila skrajno hudobne proti- cerkvene zakone ravno na vratih 20. stoletja. Po teh takozvanih laičnih za- konih je bilo zabranjeno verskim redov- nom bivanje v Franciji. U trumah so se izseljevali redovniki in redovnice na tuje. Takrat so n. pr. (l. 1903) francoski kartuzijanci obnovili starodavni samo- stan v slovenskih Pleterjah, francoske redovnice «Naše ljube gospe» (De Notre Dame) so se naselile po več naših krajev. Francoska država je ostročasno zatrla vse cerkveno šolstvo in konfiscirala cerkve- no imetje. Samo cerkve je še v zakonu prepustila katoličanom, s pogojem, da v določenem roku osnujejo posebna dru- štva, na katere bi se prepisala pravica lastnine. Katoliške cerkve kot hierarhija župnikov, škofov in papeža je bila od lastninske pravice izključena.

Škofje so ostali zvesti papežu in so odklanjali nove «laičske» zakone. Nastal je očiten spor med republiko in Vati- kanom. Papež Pij X. je pretrgal diploma- tične vezi z republiko. Istočasno so se jeli dremavi francoski katoličani buditi. Komb jim je zabil v glavo s cepinom, česar jim Leon XIII. ni mogel z dobrim svetom: da je namreč vernih katolikov dolžnost, kontrolirati delovanje države in potem demokratičnih naprav (voli- tev in parlamenta) dejansko sodelovati pri razvoju javnih zadev. Ne more se od brezvernih poslancev zahtevati, da bodo delali veri ugodne postavbe: treba je veri prijazne poslance voliti.

Ta politična probuda krščanskega de- la Francije ni še tako daleč dospela, da bi imela odločilno besedo pri državnem krmilu, kakor je to n. pr. v Belgiji, Ho- landiji, Nemčiji itd. Toda republika je na drugih poljih čutila slabe učinke Kombove gonje. Francija je bila prva dežela v misijonskem delu. Po vsem sve- tu so hodili katoliški misijonarji, roje- ni Francozi, in z lučjo vere nosili na- rodnom tudi poznanje Francije, njenega veljavnega jezika, njene visoke kulture. Tako so nehote širili vpliv francotzva. Ker so bili proti raznim nasprotnikom potrebni tudi varstva, je bilo naravno, da jih je varovala francoska država. Ta- ko je prišlo samo po sebi, da je Vatikan priznaval republiko pravico «protektora- ta» n. pr. v turški državi, na Kitajskem itd. S protektoratom je imela republika diplomatski vpliv, ki ga je mogla izrab- ljati tudi francoska obrt in kupčija v svojo korist.

Ko je Vatikan videl, da je republika doma nespravljiva sovražnica kršćan- skega imena, je začel odtegovati svoje

diplomatično podporo tudi v tujini in odtegovati pravice protektorata. Pa tudi število misijonarjev Francozov je vsled izгона redov jelo nazadovati in po na- ravni poti so se jeli uveljavljati misi- jonarji drugih narodnosti. Tako je za- čel padati francoski vpliv v svetu in to se je poznalo tudi v kupčiji. Izkazalo se je, da je bila Kombova politika škodljiva za francotzvo.

V svetovni vojni je vsaka država čuti- la, da bi bilo dobro imeti na svoji stra- ni Vatikan, njegovo diplomacijo, veliki duhovni upliv papežstva. Za Francijo je bilo po Kombovi krivdi mnogo zamuje- nega. Res je na tistem pustila redovnike, da so se spet naseljevali v deželi, res je obnovila diplomatske vezi, dovolila celo v armadi zastave z verskimi podobami itd., a to ni moglo brž vsega popraviti. Po vojni je bil zopet minister Herriot tako nepreviden, da je rogoboril proti Cerkev in pretrgal diplomatske vezi.

Poincare in Briand, ki sta v sedanjji Franciji najvplivnejša moža, imata do- volj umnosti in takta v stvareh, ki se tičejo Vatikana in Cerkev. Videč, da je Cerkev nezmagljiva, začela sta se ji pri- bliževati. Lahko se reče, da so zdaj pod zunanjim ministrom Aristida Bria- nda zelo dobre diplomatske vezi med republiko in Vatikanom. Na tistem se

trpi bivanje in delovanje cerkvenih re- dov, pozablja se izvajati ostrino laičskih zakonov. A Cerkev to ni dovolj. Vatikan hoče imeti zakonito garancije miru in spravljenosti.

Tu nastane težava. V parlamentu sedi večina protiverskih poslancev. Cerkev udani se sicer pomalem uveljavljajo, to- da prešibki so. Zviti Briand se ne upa nesti novih protikombovih zakonskih predlogov pred zbornico. Vrine jih v finančni zakon, da jih potem izpelje na- redbenim putem. Obljubil je namreč, da bo vrnil cerkveno imetje, kolikor ga ni- so že advokati razfrčkali in pobasali. Finančni zakon mu daje potrebno pooblastilo.

Zajemljivo pa je za poznanje parla- mentarnih navad sledeče: 6 tednov so imeli poslanci, člani finančnega odbora, v rokah tiskan finančni načrt. *Niti eden ga ni prebral.* Šele na seji, kjer je bilo navzočih od 20 le 6 protiklerikalcev, so le- ti opazili Briandovo tihotapstvo. Bilo je prepozno. Finančni odbor je vladne predloge odobril. Zdaj se levica priprav- lja na boj v polni seji zbornice, da prepreči «atentat» na Kombovo dedšči- no. Če bo zmagała protiklerikalna strast, bo vlada prišla v veliko stisko. Vidi se pa iz tega tudi, kako slabo je za kato- liško stvar, če o nji odločujejo ljudje, ki so ji v srcu nasprotni.

Razvoj dogodkov v Jugoslaviji.

Ze dolgo nismo svojih bralcev obve- ščali o jugoslovanskih razmerah. Sicer pa tudi ni bilo kakih izrednih dogodkov. Osnovna črta Koroščeve politike je, ohraniti mir in red, uveljavljati zakon ter čuvati se nepotrebnega razburjenja. Nekemu belgijskemu časnikarju izjavil je dr. Korošec, da je to namen njegove vlade, da se duhovi pomire in pripravi pot za dogovor in sporazum s Hrvaško- kmečko stranko. Teh pogajanj morda ne bo vodil on, jih bo pa kdo drugi.

Kdor pazno motri razvoj dogodkov od 20. junija (strelji v skupščini) dalje, bo videl, da so se valovi že močno poglobili. Predvsem se je izkazalo, da ni nobene- ga upanju, da bi se država SHS razdrla. Tudi če bi Hrvatje hoteli iz države izstopiti, ne bi šlo tako gladko. Ostala država bi to mogla zabraniti z oboroženo silo. Sicer pa je napačno mi- sliti, da si morda Hrvatje žele ven iz obstoječe državne skupnosti. To so le tisti, ki s peto mislijo. Drugi, ki rabijo glavo, vedo, da je tak izstop v današnjem položaju nemogoč; teh je velika večina. Država Srbov, Hrvatov in Slovencev je plod svetovne vojne in mednarodnih po- godb, zato bi vsaka izprememba njenih meja pomenila mednarodno dejanje in zaplet.

„Amputacija“.

Če te roka ali noga neozdravljivo boli, jo daš v bolnici odrezati, amputirati. To je amputacija. Med Srbi se najdejo ka- varniški politiki, oznanjujoči potrebo državne amputacije: Srbi naj odreže- jo kos hrvaške dežele proč od državnega telesa in ga vržejo proč, naj pade, ka- mor hoče. Resni državniki te misli ne morejo dojeti, ker je prvič nesmiselno, da država sama sebe okrnili, drugič pa bi to dejanje prav tako seglo v med- narodno politiko in bi ne ostalo samo od Srbov odvisno. Na Hrvaškem so kajpada vsi odločno proti taki amputa- ciji, kajti po tistih kavarniških načrtih bi veliki del hrvaškega ljudstva ostal v Srbiji, ostanek pa bi prišel pod Mažar- sko. Pri Slovencih je nasprotstvo še hujše. Kam bi prišla Slovenija v sedanjih razmerah, če bi bila kar tako vržena na cesto? Beseda o amputaciji je torej ena tistih nepotrebnih, za katere bo treba enkrat odgovor dati.

Kaj hoče terej opozicija.

Slabost Kmečko-demokratske koalicije (KDK) je ravno ta, da si ni na jasnem, kaj zahteva. Koalicija je zapustila skup- ščino v Beogradu in se zbira na seje v zagrebškem saboru, grmi proti vladi, sklepa resolucije, a sama ne ve, kod in

kam in kako. Odbili so dozdej (vsaj za javnost) vsak poskus zbližanja, vsako po- gajanje, vsak predlog za pomirjenje. Ko je n. pr. hotel iti v Zagreb znani radi- kaški oče Aca Stanojevič, da bi se z njimi razgovarjal, so odbili ta poskus. Vedno in vedno le to ponavljajo, da mo- ra sedanja vlada odstopiti, da se mora skupščina razpustiti in razpisati nove volitve. Od novih volitev pa ni pričako- vati posebnih izprememb, zato je ta samoglavna zahteva politično malo vredna.

Preuredba ustave.

Opozicija je pač tudi to dala naznanje, da zahteva revizijo (prenaredbo) državne ustave. O tem se je pisalo po listih. Se- danja razdelba na «oblasti» naj bi se od- pravila in državno ozemlje razdelilo na bolj velike kose, ki bi pa morali imeti tudi vse večjo samostojnost kakor pa sedanje «oblasti». En predlog je bil n. pr., naj ne ustanovi šest samostojnih de- žela: 1. Slovenija, 2. Hrvaško s Slavo- nijo in Dalmacijo, 3. Bosna, 4. Vojvodina, 5. Srbija, 6. Črna gora. Drugi predlogi bi utegnili biti spet drugačni. Seveda je važno vprašanje tudi, kakšno mero neod- visnosti bi imele posamezne dežele: za- konodajno moč, šolsko upravo, denar- stvo, socialne in prometne uredbe itd. Tudi tukaj so mnenja različna.

Razlika nazorov o avtonomiji ni le med opozicijo in vlado, med Hrvati in Srbi, ampak je v opoziciji sami. Pribi- čević je po svoji politični preteklosti in po svojem osnovnem mišljenju centra- list. Pri sedanjji «vidovdanski» ustavi je imel ravno on važno besedo in je bil odločen protivnik avtonomije. Hrvatje zelo dvomijo, če je on zares menjal svoje temeljne nazore o državi. Zdi se tudi, da ravno Pribičević s svojo samostojno demokratsko stranko ovira v koaliciji razčiščenje teh vprašanj in postavitev določenih zahtev. On bi želel priti na vlado z dosedanjim vidovdanskim ustavo. To pa Hrvatov ne more zadovoljiti.

Za preuredbo ustave je čutili nekaj pripravljenosti tudi v vladnem tabru. Ljudski stranki, hrvaška in slovenska, ki sodelujeta v sedanjji vladi, sta že po svojem osnovnem programu nagnjeni k avtonomizmu. Nekaj umevanja pa se najde tudi pri srbskih politikih. Kar se tiče kralja Aleksandra, je plošno mnenje, da ni protiven kakim ustavnim spremembam, toda on hoče, da se o stvari izreče najprej ljudsko zastopstvo, parla- ment, stranke. Verjetno je torej, da se bo pri bodočih pogajanjih govorilo tudi o presnovi ustave.

Kako opozicija nastopa.

Zapustiti parlament je zmeraj nevar- na reč, ki navadno škoduje več tistemu, ki beži, nego tistemu, ki ostane. To so skusili že močni Čehi pod nekdanjo Av- strijo: vrnili so se na Dunaj. Hrvatje so v Jugoslaviji že enkrat poskusili z «ab- stinenco», pa Radič je spoznal, da to ne more trajati. Tudi sedanja kmečko-de- mokratska koalicija čuti, da je z abstinenco zašla v slepo ulico, iz katere je samo en izhod: nazaj. To je težko priznati, za- to se opozicija oprijemlje vsake bilke, da bi pokazala, da se ne boji nikogar in da bo že ona vsem pokazala. Med obupna sredstva je treba šteti pisma in proteste na mednarodno javnost. Svoječasno smo že omenili, da so Hrvatje nesli neki pro- test na medparlamentarno zborovanje v Berlin. Tudi v Ženevo so potem pisali ob času obnega zbora Društva narodov. Ti in taki protesti so sicer vladi neljubi, toda Hrvatom nič ne zaležejo. Države, ki so Jugoslovanom prijazne, ne bi do- pustile, da bi se taki spori nosili pred diplomatske konference; to mora ostati le notranja reč Jugoslavije. Pa tudi osta- le države se zavedajo, da bi mednarodno vmešavanje imelo nevarne posledice za svetovni mir. Hrvaški protesti so bili sprejeti hladno in brez kakega uradnega odziva.

Kako zelo je opozicija v škripcih, se vidi po tem, da je skušala svojo poli- tično borbo svetu predstaviti kot borbo med katolištvom in pravoslavjem; opozi- cija da brani katoliško vero in prebival- stvo proti pravoslavju. Tem dokazom so se krave smejale, kajti živ krst ni v ta spor zanašal verskih prašanj. Smešno bi tudi bilo, da bi pravoslavci Pribičević vodil katoličane kot take v boj, na drugi strani pa katoliški duhovnik Korošec pravoslavce kot take. Vključ nezmisel- nosti takih trditve je opozicija skraja upala, da pritegne v svoj politični vrti- nec hrvaške škofo. Opozicija je morda upala, da doseže s pomočjo škofov iz Rima kakšen sunek Vatikana proti Ko- rošcu. Take nade so žalostno propadle. Zagrebški nadškof je javno izrekel, da Cerkev nima razloga za kakšen nastop. Odločno je nastopil proti Korošču le «Katolički tjednik», glasilo saraevskega nadškofa, a tudi ta že polagoma «zav- zema» nove pozicije» kakor cesarska ar- mada v Galiciji. Borbeni del hrvaških katolikov jo zelo občutljivo obsodil. Zadržanje saraevskega lista s tem, da je začel vračati izvode in odrekati naročbo.

Še bojkot.

Opozicija je sklenila konečno «social- ni bojkot». Vsakomur članu in pristaši vladnih strank naj se odreče hrana, sta- novanje, in vsaka potrežba. Jasno je brž, da to sredstvo ne bo imelo poli- tičnega uspeha. Ne da se dosledno izvesti in čim huje se izvaja, tem trši bo odpor pri Srbih. Tako bo iz bojkota le Hrvatom naraščala škoda.

Druga misel je bila, napovedati davčno stavko. Noben pristaš opozicije naj bi ne plačeval davkov. Tega bojkota pa si vendar niso upali proglasiti. To je dokaz, da v kljub številnim političnim pogre- škam vendar še neka mera modrosti ostaja.

Položaj v notranji politiki SHS je po- temtakem mnogo izboljšan in prej ali slej se začne spet redna parlamentarna tekma političnih sil. Država je potrebna temeljitega zakonodajnega dela; kdor bo to vršil, bo imel tudi zaupanje volilcev.

Koliko je fašistovske milicije.

Fašistovska prostovoljna milicija se v celi Italiji deli na 16 pokrajinskih po- veljstev (Comando di zona) in šteje vse- ga vkup 143 legij. Koliko je oseb? Po stanju na dan 1. julija 1928. je 11.195 častnikov ter 289.090 kapoškvadrov (četovodij) in navadnih milicnikov. Po- leg častnikov, ki služijo v miliciji, je pa še 1951 častnikov, ki služijo pri mladins- kih oddelkih, 11.280 pa je častnikov v rezervi. Vseh častnikov bi bilo torej 24.426. Torej pride en častnik na 12

mož. — Ali se bo milicija še pomnožila? Njen vrhovni poveljnik, general Bazan, računa, da jih bo do marca 1929. že 320 tisoč. — 95% milicnikov je oboroženih z mušketo (pušo). Muškete daje vojno ministrstvo, katero vojaške puške predeluje v muškete.

Fašistovska milicija ima v svoji lasti in posesti poleg mušket še 11 oklopnih avtomobilov, 10 gorskih topov, 744 strojnih pušk; pištol imajo fašistovski posamezniki 16.313 v rokah, mušket pa 253 tisoč. — Milicija ima eno lastno vojašnico v Rimu, v štirih mestih pa si tako gradi. 60 legij biva po državnih poslopih, 9 legij po občinskih, ostale po zasebnih prostorih, vzeti v najem. Za take najemnine je v proračunu predvidena svota 1.085.000 lir. — Za fašistovsko opremo je v državnem proračunu postavljenih 10 milijonov lir.

Poleg bojne milicije so še strokovne čete: gozdna, cestna, železniška, pristaniška milicija.

Velike svote za javna dela.

Ministrski svet v Rimu je sklenil, da se letos potroši za izredna javna dela po Italiji svota 235 in pol milijona lir. Potom ministrstva javnih del se bo porabilo 230 milijonov, ostanek pa gre skozi notranje in šolsko ministrstvo.

Od te precejšnje svote pride na Julijsko Benečijo 20 milijonov, in sicer v

tržaško deželo 1 milijon (kar smo v zadnji številki že javili), v Goriško 4 milijone, v videmsko deželo 15 milijonov. K temu pa pridejo še svote iz rednega proračuna.

Dela, ki so predvidena v tržaški deželi, smo že zadnjič imenovali. Poglejmo zdaj na Goriško. Za obnove bivše vojaške ceste v Biljani je določenih 150.000 L. Za regulacijo Vipave od Dornberga do izliva 400.000. Obnova vojaških cest v občinah Sagra do in Verbojba 78.000. Obnova vojaške ceste v Kostanjevici 125.000. Ob Nadiži v brežinjski občini se bo naredilo za 600.000 regulacijskih del. Za ceste Kobarid-Tolmin se bo potrošilo 490.000. Za vojaško cesto v občini Anho (Salona d'anzo) 100.000. Za vojaško cesto v kanalski občini 297.000.

Iz rednega proračuna je določenih za železniška dela na Goriškem 3.526.000 lir, na Tržaškem 11.599.000, v reški deželi 3.190.000. Dalje je v proračunu zgradba poštna palača v Gorici. Za zrakoplovne naprave bo država potrošila na Goriškem 7.545.000, na Tržaškem 2.235.000, v Istri 5.828.000.

Če vzamemo skupaj vse svote, ki se potem raznih ministrstev porabijo v prihodnjem letu za javna dela širom Italije, dobimo kakor dve milijardi in pol. Namen tako obsežnih del je, da se po možnosti zaposli čim več delavcev, kateri drugače ne dobe dela in zaslužka v zasebnih podjetjih.

Desetletnica pokojnega patra Stankota Škrabca

V zadnjih par letih obhajali smo več žalostnih desetletnic. Petega tega meseca pa je poteklo deset let od smrti obče znanega učenjaka P. Stankota Škrabca. Spodobi se, da se ga hvaležno spomnimo. Zakaj veliko je spisal v naši deželi.

Škrabec porodil se je tistega leta kakor naš pesnik S. Gregorčič, t. j. 1844. Zibelka mu je tekla blizu Ribnice na Dolenskem. Dali so mu ime Anton. Ker je bil zelo nadarjen, dali so ga v šole. Po končani gimnaziji stopil je v frančiškanski samostan. Novo mašo je pel leta 67. Nekaj časa poučeval je nato kot suplent na gimnaziji v Novem mestu. Že kot tak je spisal v letnem poročilu temeljito razpravo «O glasu in naglasu našega književnega jezika v izreki in pisavi». Po treh letih šel je še na graško vseučilišče. Kot izprašan profesor prišel je podučeval frančiškanske klerike na privatno gimnazijo na Kostanjevici. Tu je razkladal jezike, zlasti grščino, latinščino in slovenščino. V šoli je bil zelo natančen. Prosti čas bil je v domači knjižnici. Vedno bolj se je zatapjal v knjige. Vsako novo je naročil. — Pomagal je tudi v cerkvi — pa ne na prižnici, ampak v spovednici. Tudi tu je bil natančen. Zatekali so se njemu tudi Furlani. Sploh so ga poznali za poliglota (poznavalca mnogih jezikov).

Njegovo znanje — zlasti v jezikih — predrla je samostanska klavzura. Sad njegovega truda naj bi užival celi narod po Gregorčičevem nasvetu: «Odločno odpovej se svoji sreči — goreče išči dru-

gim jo doseči!» Z letom 1882. izdal je v prvi svoje «Cvetje z vertov sv. Frančiška». Vsi domoljubi so srčno pozdravili to resno delo. Zlasti mons. A. Marušič je kar gorel zanj. Oglasila se je tudi kritika. Zato je moral urednik, že naslov lista razlagati, zakaj n. p. «Cvetje z vertov» in ne iz vertov itd. Pokazal se je temeljit jezikoslovec, ki je zasledoval kot poglavitni cilj (smoter) to, da bi se jezik ustanovil edinstven, čeden, pa obenem čist v izreki in v povdaru, in sicer ne le v šoli ampak sploh v običevanju. Tako je bil podkovan in oborožen, da se ni bal nobenega nasprotnika. Natančnost je ljubil ter šel za resnico in pravico kar naprej.

Boril se je posebno proti nemškemu vplivu — kjerkoli — zlasti v književnosti. Leta 1894. izšel je na Dunaju novi Veliki katekizem. Z njim niso bili niti vsi Nemci zadovoljni. Sicer je bil izdan v prvi vrsti za šolsko rabo. Ali naš P. Stanislav se je nad njim spoddikal — posebno pri drugem poglavju «O upanju in o molitvi». Oni predstavljavec iz nemškega na slovensko je bil prav neroden. Najnavadnejšo molitev — Oče naš in Marijino počestitev je pokvaril tako, da je bilo treba kar vskipeti. V očenašu «Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpustimo svojim dolžnikom» namesto pravilnejšega izraza «našim» dolžnikom, ni bilo še tako hudo, ali naprej. Predstavljavcu se je zdel pridevnik žegnan, a, o — prenemški, zato je porabil drugi manj vreden pridevnik «blažen», kjer je

tudi šumnik ž kakor v starem žegnan (od lat. signare). V začetku angelovega pozdrava za lat. «Ave» rabi novi katekizem deležnik trpno preteklega časa od nedovršnega glagola «častiti» (češčena) in pozneje ima za deležnik «benedicta» pridevnik blažen, a, o, namesto deležnika trpno pret. časa od Cirilovega glagola, «blagosloviti» (blagoslovljena). Takemu spakodranju se je upiral P. St. Škrabec z vsemi štirimi, — posebno ker je to kvarilo sveto pismo in našo slovnico. Sveta Bogorodica namesto «božja porodnica» mu je bila čez vse stvari.

Z njegovimi dokazi in izvajanjem v Cvetju se je popolnoma ujemal pokojni nadškof Jordan. Sedanj ga je imenoval za konzistorijalnega svetnika. Pok. dekan Kragelj je izdal «Kateheze» po njegovem ustroju. Tudi drugi pisatelji so se ravnali po njem. «Zdrava, Marija....

blagoslovljena...» donelo je okoli in okoli. Kakor je bil natančen v govoru, bomo tudi mi!

P. Stanislav je bil tudi vrtnar — v prvi vrsti cvetličar. Gojil je cvetlice za cerkev in službo božjo. O njih je tudi mnogo pisal. Njih semena pošiljal je tudi po deželi. Torej zopet cvetje!

H Kostanjevici je kar prirastel. Ko so padale granate na samostan, še le tedaj se je ganil in je pobegnil s svetogorsko podobo. Tudi njegove knjige morale so bežati. V Ljubljani se mu je zelo tožilo po Gorici. Vendar je tam obhajal 3. avgusta 1917. zlato mašo — na tihem. Naslednje leto pa, na dan po sv. Frančišku Ser. sklenil je svoje sveto, plodono življenje — v begunstvu.

Doma so mu postavili lep spomenik iz našega nabrežinskega marmorja. In mi?

Kaj nam z dežele pišejo

Sv. ANTON pri Kopru.

Minulo je poletje in nastopila jesen. Z njo je prišel zaželeni dež, seveda pod kuratelo burje; to ne gre drugače, ker smo je že preveč navajeni. Vendar je dež prinesel mnogo koristi posebno za trgalev; upamo prav dobro kapljico napravili in vabimo kupovalce, naj ne pridejo prepirat.

V tem letu smo imeli tri požare. Zadnje dni julija je gorelo Antonu in Josipu Maršiču. Josipu je vse zgorelo, da so rešili samo to, kar so imeli na sebi. Anton ni bil tako hudo prizadet. Nevarno je bilo, da bi zgorelo trem kmetom, pa so ljudje pravočasno zabranili; odlikovala sta se v gašenju Turko Karel in Rapotec Viktor, ki sta lastno življenje v nevarnost postavila. Drugi požar je bil 20. septembra ravno opoldne pri Nazariju Kavrečiču. Tudi njemu je vse zgorelo. Tudi v tem slučaju je bila bližnja nevarnost za druga poslopja. Gorazd Kavalič in Vinko Rapotec sta so z drugimi vrlo potrudila, da so streho presekali. Tretji požar je bil 22. septembra pri Antonu Jakominu-Skofori. Družina je bila ravno pri večerji, tako da so prej zapazili ogenj sosedje. Viljem Jakomin je prvi pritekel, da je rešil živino o pravem času. Hlev je pogorel. Pogoreli so bili zavarovani. Pripomniti pa je, da se zavarovalnice mnogo škode obvarjejo, kjer ljudje uspešno zadržijo ogenj. Ali bi ne bilo prav, da bi zavarovalnica gasilec dala kaj nagrade?

Sv. LUCIJA.

Smrtna nesreča. Zadnje dni septembra se je zgodila nesreča na postaji pri Sv. Luciji. Mladenč Jožef Erjavec, Dolinarjev iz Šebrelj, ki je peljal oglje na postajo, je zašel med odbijače dveh vagonov, ki sta ga zmečkala. Bil je na mestu mrtve. Bog naj tolaži žalostne starše in sorodnike, ki težko občutijo bridko izgubo.

MATERIJA.

V tukajšnjem okrožju so mnoge podružne cerkve dobile slednjič nove zvonove, ki jih je dala vlada na račun vojne odškodnine. Dolgo je bilo treba

čakati, vendar se je dočakalo. Zvonove je izdelala livarna v Luki (Lucca). Ljudem je drago, da zopet slišijo zvona glas, ki mu z neko upravičeno primero dejo «glas božji».

DOLNJE LEŽEČE.

Pri nas ni nič posebnega. Slabo vreme, pomanjkanje dela in zaslužka, letina velika ničla. Le nekateri pri nas so malo bolj srečni in zaslužijo kako liro s pripravljanim gruča za posipanje ceste. Je to sicer le kaplja v morju, boljše pa je že ko nič v teh «suhih» časih.

Naše družabno življenje se odigrava v edini in zelo stari gostilni v vasi, pri «Čotniku» Tja zahajamo — sevé zaradi skoposti finančnega ministra bolj redko — ter si pri kozarčku vina in kramljanju v družbi domačinov in okoličanov razganjamo moreče dnevene skrbi.

Še na nekaj vas moram opozoriti, dragi vaščani. Delo na polju gre h kraju in nastopili bodo kmalu zopet dolgi zimski meseci, v katerih marsikdo ne bo vedel kaj pravzaprav početi. Vzemi tedaj, prijatelj, dobro knjigo v roke, naroči se na dober časopis; pridno prebiraj Mohorjeve, v katerih boš našel marsikaj podučnega in koristnega za svoje duhovno in telesno življenje.

ŠEMBIJE.

Anton Kruhu iz Šembij št. 1 sta bila ukradena dva konja. Eden je kostanjeve barve, ima na čelu belo liso, na levem ušesu odbito špico. Drugi konj, svetlordeč ima dolgo liso v čelu in zadnja desna noga je malo pri kopitu bela. Kdor bi konje zasledil, naj blagovoli sporočiti proti primerni nagradi. (Šembije. P. Fontana del Conte).

PONIKVE.

Pozdravi izseljencev. Fantje iz Ponikev na Krasu, potujoči v Ameriko, pošiljamo pozdrave iz Neaplja staršem, bratom, sestram, fantom in dekletom. Fabjan Anton, Zlobec Anton, Gec Josip, Petelin Josip, Orel Silvester, Orel Fran, Gec Fran.

Poroka. Predminulo soboto se je poročila gdca Justina Bole iz naše vasi z Josipom Bolje v Hruševico. Bilo srečno.

PODLISTEK.

Ivan Cankar:

Podobe iz sanj.

Konec.

Obšla me je strašna utrujenost, spustila se je temna in težka na mojo dušo, kakor pokrov na rakev.

Sam sem sedel v svoji mrzli, mračni izbi. Moje telo je bilo mrtvo truplo; vse duri do življenja, veselja in žalosti so bile zaklenjene mojemu srcu, niti spomina ni bilo več. Vse je bilo daleč, daleč zadaj, utonilo je v praznoto in mraz.

Potrkal je zunaj, počasi in zamolklo. Tako potrkala ječar, kadar pride po obsojenca, da ga spremi na poslednjo pot. Vedel sem, kdo je zunaj, zdi se mi celo, da sem pričakoval tega gosta, tega in nikogar drugega.

«Ave!»

Tiho, slovesno so se odprle duri in ogromna je stala na pragu sodnica Smrt. V črn plašč je bila zavita in široko perjanico je imela na glavi. Moje slabotno in vendar tako težko truplo se je vzdignilo, da pozdravi gosta, kakor se spodobi.

Ko je sedel za mizo, ni odložil perjanice, zavil se je še tesneje v svoji plašč in je gledal mirno in strmo name s svojimi globokimi, srepimi očmi. Šel sem trudoma v kot, da bi pristavil samovar, skuhal gostu čaja. In čutil sem, da so me oči njegove spremljale ob vsakem koraku, mirne in srepe, v dno izprašujoče. In ko je bil čaj skuhan, sem prinesel samovar na mizo, postavil zraven dvojce skodelic ter prisedel k svojemu gostu. Točil sem s trepetajočo roko, gost pa se ni pritaknil skodelice. Koščene roke so bile trdo in nepremično sklenjene na širokih prsih,

plamena v jamah pod čelom sta bila temna in tiha.

«Pij!» sem mu rekel ter porinil skodelico prudenj.

Ni se ganil.

Mrzla groza mi je leno in počasi lila iz srca v lice in v srce nazaj ter je nazadnje tesno objela ves ubogi život. Tisina v izbi je bila tolika, da je vpila do nebes; in z vso dušo sem hrepenel in čakal, da bi črni gost izpregovoril, pa če bi izpregovoril najstrašnejšo, zadnjo besedo.

In Smrt je izpregovorila; resen in globok je bil njen glas, skoraj blag.

«Človek, povej, kako si živel, komu živiš!»

Trepetal sem v svojem strahu in v svoji ničevosti; odgovoril nisem, ker odgovora nisem vedel.

Tedaj je govorila Smrt sama namesto mene in je rekla... s prav tistim zamolk-

lim in zastrtim glasom, kakor poprej, ki je bil podoben pesmi večernega zvona za daljnimi megliami.

«Žela sem veličastno žetev, na brezmejnih njivah sem jo žela, kjer je bil človek sam sejal. Tako dolga je bila ta žetev od jutra do večera in še od večera do jutra, da mi je bila roka že obnemogla, da se je kosa že krhala. Po kolovozu kraj njive si prišel ti in si se ozrl postrani na črno dekle božjo. Zasmilil se ti je ta in oni zlati klas, ki je padel; napol iz strahu, napol iz nečimerne hinavščine si potočil papirno solzo za tem in za onim, za Milavcem, za Valenčičem, za Berčtom in še za nekaterimi; naše, naše edinega pa si mislil ves čas. Na nič drugega nisi pomislil! Nisi pomislil, da to zlato klasje, ki je bilo pokošeno in povezano v snope, ni umrlo, temveč da bo obrodilo tisočkratno življenje! Pomislil nisi, da nikoli še no-

Deseti brat v Brkinih.

Ker sem bil povabljen v Čelje za opasilo, sem resnično sklenil, da pojdem pogledat v tisto stran Brkinov. Skobacal sem se na «kolero», ki vozi iz Trsta v Bistrico in narobe. Peljal sem se do Klobučarja pod Premom. Ker v Čelje nisem znal poti, sem za la večer šel na Prem gor po tisti gladki, a strmi cesti. Pri Bolcanu sem večerjal. Iz pogovorov sem zvedel, da so imeli na 2. septembra otasilo ali shod in seveda tudi ples, ki pa ni bil sijajno obiskan. Imeli so pa še drugo slavnost na Premu, namreč 60letnico, odkar se je prvič brala sveta maša v nanovo pozidani cerkvi. Pri tem se je v pogovoru omenjalo tudi, kako lepo da je cerkev poslikana, zato sem sklenil, da pojdem drugo jutro k prvi maši na Premu. Tako sem tudi naredil in res mi je bila cerkev zelo všeč; malo takih cerkva je po kmetih.

Ker je bilo v Čeljah opasilo, sem koj dopoldne pohitel naprej tja. Ko pridem v Čelje, vidim, da je kaj čedna vas. Pravili so mi, da so jo tudi goriški nadškof pohvalili, ko so bili letos prišli na pregled. Ob desetih je prišel v vas g. župnik s Prema in napravil sv. mašo, ker ni bilo plesa. Pri maši sem videl, da imajo Čeljani tudi cerkvico kaj prijazno; le v zvonovih so slabi, samo enega imajo zelo majhnega.

Zvedel sem, da bodo zdaj Čeljani imeli tudi lastno trirazredno šolo, na kar se ponosni. Sedaj imajo tudi pismonečo; dokler so sami pošto nosili, so dobivali Mali list v soboto ali nedeljo, zdaj ko so bolj postreženi, ga dobe v torek ali sredo naslednjega tedna. Povedali so mi tudi, da se bo kmalu naselil v vasi nov «kulturni činitelj», brivec, ki bo imel dosti zaslužka od siromašnih deklet.

Z Čelj sem šel na Prelože videt, če se še tako vneto pravdajo. Zvedel sem, da so že precej ozdraveli od te bolezni, zdaj ko so advokati posneli smetano. Iz Prelože sem šel na Ostrožno brdo, ki mu deajo Monte forte ali po naše «Močno brdo». Dokler je bilo ostrožno, je bilo močnejše, ker zdaj so gospodarji zelo opešali. Z Ostrožnega brda sem se spustil do Ambrožiču. Ogledal sem si njegovo «ceglarno» in potlej me je še povabil na večerjo, kjer sva pokramljala o starih in novih časih. Drugo jutro pa spet na «kolero» in nazaj proti Trstu.

Francka, Pepca, Micka, Tončka, vse kar suče se krog lončka, kupi rado «Pekatele» ki zavite so v pakete.

Sv. IVAN pri Trstu.

Duhovne vaje, ki smo jih zadnjič omenili, so kaj lepo uspele. Udeležba je bila velika od vseh faranov, ki so vnelo poslušali govore misijonarja g. M. Kianenika. Na rožnovensko nedeljo, ob 25 letnici Marijine družbe, je bilo pri skupnem obhajilu okoli 400 oseb. Pri slovesni maši je mešani zbor pod vodstvom vrlega našega organista Maksa Baretta krasno prepeval. Popoldne je bil slovesen sprejem v Mar. družbo. Sprejeti sta bili 2 deklici v Mar. vrtec, 7 deklet v dekliško družbo in 9 žen v družbo krščanskih mater.

ČEPNO pri Košani.

Pogorelci iz Čepnega se prav iz srca zahvaljujemo vsem dobrotnikom, ki so nam priskočili na pomoč v veliki nesreči, ki nas je zadela. Predvsem gre naša zahvala kraljevi vladi, ki nam je nakazala in tudi takoj izplačala 5000 lir podpore. Bog bodi plačnik vsem ostalim, ki so nam darovali v denarju in živilih in ki nam drugače lajšajo našo bedo. Tudi nekatere zavarovalnice so storile svojo dolžnost in izplačale pošteno odškodnino, a ne vse; najbolj trmasta je Adriačica v Trstu, pa menda se bo tudi ona omeščala.

KAL pri Št. Petru.

Dragi Mali list! Ne moremo drugače kakor da tebi malo potožimo čez naše slabe občinske poti. Naša vas šteje blizu 100 števil in je ena največjih v šmihelski občini, pri davkih prva, pri potih pa zadnja. Nobena druga vas nima tako grdega dohoda z glavne ceste kot ravno mi. Prej je vaški načelnik skrbel, da se je pot na raboto popravljala, zdaj pa načelnika ni več in tako... Zadnje deževje pa težki vozovi in avtomobili so pot razdejali tako, da je nevarno, da si človek ali žival zlomi nogo. Od nas hodi veliko ljudi delat v šempeterske tovarne, ki se morajo te poti posluževati. Prosimo torej županstvo, naj ukrene, da se cesta popravi, da bomo imeli dostojno pot do ljudi in drugi do nas.

VRHOPLJE pri Kozini.

Smrtna nesreča se je prigodila v nedeljo Antonu Ražmu, 56 let staremu. Šel je dopoldne ven na polje. Vsled jesenskega deževja so bila tla razmočena in na robu neke mlake se je Ražmu udrl pod nogami. Padel je v vodo z glavo naprej in utonil. Ker ga ni bilo dolgo domov, so ga klicali in iskali. Tako so ga našli in izvlekli, a žalibog prepozno. Bog mu bodi milosten sodnik!

OSP.

Vsem solastnikom skupnega zemljišča (komunele) so prišli pozivi, naj plačajo davek na «affitto pascoli» (najemnino pašnikov). Zahteva se od vseh enaka svota, tako od tistih, ki pasejo 5 ali 6 glav, kakor od tistih, ki niso imeli nikoli živine na paši. Prejšnja leta je bilo tako, da so tisti, ki ne pasejo, prejeli od ostalih odškodnino v denarju. Sedaj ne dobivajo nič. Vrh tega pa morajo za l. 1928. plačati še davka 98.42 L, kakor da bi prejimali kako najemščino za odstopljeno pašo. Naše gospodarstvo s skupnim zemljiščem ne pozna nobenega

reda. Ze tretje leto se dogaja, da vaški načelnik pašo proda tujcem. Koliko zanj prejme in kako prejeti denar uporabi, o tem pa ne daje nobenega letnega računa. Jasno je, da bi se moral skupni prejemek najprej uporabiti za odplačilo davkov, ki jim višja oblast predpiše na račun «komunele». Drugače davki zastajajo in to je ali v škodo države, ali pa jesarjev. Solastniki skupnega imetja razmišljajo, kaj bi ukrenili za zboljšanje skupne uprave.

IDRIJA.

V zadnjem času je naše mesto trikrat pokazalo, da stoji v glasbenem oziru na vrhuncu. Drugi cerkveni koncert, ki je bil v cerkvi sv. Barbare ob polni udeležbi občinstva, je izpolnil vse želje in daleč nadkrilil prvega. Priznani mojstri, g. Uršič pri orglah, g. Knap kot pevovalja, in tenorist g. Bratuž iz Gorice, so pokazali, kaj zmore talent in veselje do glasbe. Tudi obe domači solistini sta nadkrilili pričakovanje. Prostovoljni doneski za napravo novega zvona so bili zelo povoljni. Darovalcem povrni Bog! — Za god č. g. dekana, mons. Mihaela Arkota, je zbor pel kaj krasno pri njegovi maši. V nedeljo je bila v spomin 30letnice gospodarskega društva orkestralna maša, pri kateri se je izvajala težka Wagnerjeva skladba. Lahko rečemo, da je tak zbor in orkester na deželi pač redek. Bil je pravi umetniški užitek.

JELŠANE.

Glede pogostih plesov je že večkrat zahteval dopisnik v M. listu, naj bi se cimbolj omejili, zlasti še iz ozira na sedanje kritične čase. Jaz bom omenil drugo reč, ki je še bolj potrebna, da se popravi. Tako je namreč, da se okoli plesa potikajo tudi majhni otroci. Tam v kotu in ob straneh boš videl pet do dvanajst let stare otroke plesati (tisti od dvanajst naprej so pa že kar vpisani). In kakšne plesse se učijo ti ubogi otroci! «Charleston» in kar je takega. Pa ne le ob dneih velikih plesov: kar med tednom se predrzne kakšna razuzdana oseba, da se prepevajoč in brenkajoč na kitaro pada med mališe ter jih nagovarja, naj plešejo «charleston». Ubožčki začnejo drobneti z nožicami, dotični pa se nad tem zabava in smeje, z njim vred še drugi buteljni, ki ne vedo, kako strašna je odgovornost pohujšljivcev. Starši bi morali vse bolj skrbno paziti na svoje malčke, kajti če se jim v nežni mladosti izpridijo, bojo vsi kasnejši opomini brez uspeha.

Glas izseljencev.

Prijatelj našega lista, ki se je pred par tedni podal v Južno Ameriko preko Genova, nam je s potovanja poslal svoje prve vtise. Z večjo skupino naših rojakov gre veliko Rusov (Ukrajincev?) in Poljakov in nekaj Italijanov. O ravnanju z izseljenci na parniku se naš dopisnik izraža zelo kritično.

Druga stvar, ki jo omenja, nam je zelo neljuba, toda povemo jo ven v ravnanje

tistim, ki jih veže dolžnost. Dopisnik piše: «Dalje vam naznanim, da se tukaj (t. j. na parniku) nekatera naša dekleta jako slabo vedejo, tako da se poštenemu človeku gabi njih obnašanje. Zatorej prosim tiste starše, ki pustijo dekleta v Ameriko, naj jim poskrbe dobrega in poštenega varuha, ki naj pazi nanje ter varuje njihovo poštenje».

Dopisnik daje potem koristno navodilo v sledečem: «Sporočam vsem tistim, ki potujejo v Ameriko, da s seboj ne vzamejo dosti blaga v kabino, ampak naj ga spravijo v skladišče že na vlaku, ker si s tem olajšajo pot; s seboj naj vzamejo le kar je na poti potrebno za preobleko».

ZAHVALA

Podpisani se tem potom zahvaljujem ugl. zavarovalnici «La Fondiaria» za izplačano odškodnino moje pogorele stavbe in premičnine, posebno zahvalo izrekam glavnemu zastopniku g. Dragotinu Starcu iz Barkovelj za uspešno posredovanje meni v prid; ker po družbenih pravilih nisem imel pravice do odškodnine z ozirom na to, da nisem naznanil bližine s slamo kritega sosednjega poslopja.

Vsakomur tedaj priporočam imenovano zavarovalnico, ki je še najcenejša in pri požarih najkulantnejša.

MIKLAVEC JOSIP
Gradišče št. 19.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje Po ugodnih cenah. Tvrda Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

PECENKO FERDINAND - TRST, Scala Belvedere 1, priporoča svojo staroznano žganjarijo. Ima na razpolago najboljše likerje in vina.

UGODNO se proda čevljarski šivalni stroj «Singer», malo rabljen. — Franc Bizjak — Poslojna 127.

Izšel je VEDEŽ

za leto 1929
cena Lir 3.60

Pismena naročila se izvršujejo le proti predplačilu Lir 4.20
Dobiva se v knjigarni

ŠTOKA

Trst, Via Milano št. 37

in pri vseh podeželskih trgovcih.

Gostilna

„ALLE CORRIERE“

Via Romagna 4
(zraven kavarne „Fabris“)

Domača kuhinja in domača vina - Najboljša postrežba - Zbirališče ljudi z dežele in postajališče korijer na vse kraje - Priporočata se vdana ŠTRANCAR in PERIC.

beni solza ni bila potočena zastoj, da nikoli nobena kaplja krvi še ni bila prelita zastoj; pomislil nisi, da je smrt mati in da teše nebeški tesar mrtvaško posteljo in zibel obenem. Vsega tega ti ni bilo mar, mislil si naše, bal si se zase, zato ker si gledal poslednjo sodbo in te je bilo te sodbe strah! Strah te je bilo vprašanja; čemu si živel, človek, komu živiš? Povej mi zdaj, ob tej uri, ki je ura sodbe in ura posvečenja; ko pridem k tebi, da pojdeš z menoj na poslednjo pot, — koga boš klical na pomoč, da ti bo v trpljenju stal ob strani, da bo tvoj besednik pred pravičnim sodnikom?

Ukazujoč in trd je bil ob teh besedah glas matere. Smrti in vsa moja duša, ves moj ubogi, ponižani jaz je bil uklenjen jetnik njenih oči, teh temnih plamenov. Vzklil sem; iz globočine mojega umirajočega srca je planilo:

«Mati!»

Tih in mračen, kakor poprej, je bil plamen njenih oči; na dušo mojo, ki se je krčila v grozi, je tipal mrzli dih iz njenih ust. In zaklical sem v tej bolečini, v tem predsmrtnem spoznanju:

«Domovina!»

Milejši, jasnejši je bil plamen njenih oči, že se je dramilo v njem usmiljenje in odrešenje. Ali ganil se ni moj gost, moj sodnik, ni mi odgovoril, ni me izpustil.

Takrat se je v grozi in bolesti razklalo moje srce, da je dalo, kar je še imelo:

«Bog!»

V tistem hipu, ob tisti besedi sem se sladko zbudil iz dolge, strašne bolezni. Poleg mene, ob čaju, je sedela svetnica odrešenica; držala me je za roko in smehljala se je, kakor se mati smehlja otroku, ki je ozdravel.

Ime ji je bilo: Življenje, Mladost, Ljubezen. —

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.
z veliko premijo, diploma in zlato svetinjo

Trst — via Caprin 5 pri Sv. Jakobu — Trst

Mihoc: Ti Jaka pa imaš zmerom elegantne čevlje. Kje neki jemlješ denar?

Jakec: Jaz kupujem pri Forcessinu, pa še manj potrošim in sem bolj obut ko ti.

Mihoc: Grem pa še jaz videt za en par k Forcessinu.

Jakec: Le pojdi, boš videl kako boš zadovoljen.

Kačji otok.

V Prednji Indiji leži ob izlivu reke Godavazi mal otok Kotapalli, ki dozda ni bil obljuden. Pred kratkim se je pojavila inženirju de Wet naloga, da bi otok obdelal. De Wet si je preskrbel motorne pluge. Kdo bi mogel popisati strašno presenečenje delavcev, ko so opazili, da so plugi v kratkem času prerezali nič manj kakor 26 kač. Indijci se boje kač bolj kot tigra. Delavci so vztrajali na otoku v največji smrtni nevarnosti tri mesece. Vsak dan so se pojavljale nove kače. Na dan so jih pobili po več sto. Zbirali so jih v koših in jih metali ujedam. Nihče si ni mogel razložiti, odkod te neštivilne kače, dokler ni deževni čas razrešil uganke. Močni tokovi narasle reke odplavljajo iz notranjosti dežele tisoče kač in jih naplavljajo na ta otok, ker leži ob ustju. Med kačami je bil tudi 7 metrov dolg piton, čegar domovina se nahaja 300 km od izliva. Nenavadno dolga pot v divjih valovih ga je tako zmučila, da so ga delavci z lahkoto ubili. Reka naplavlja vsak dan stotine kač. Zato so vsi napori za iztrebljenje teh strašnih živali brezuspešni. Bivanje na tem kačjem otoku je nemogoče in se Indijci na njem tudi niso naselili. Razumljivo je, da se tudi De Wet ni posrečilo izvršiti naloge na tem strašnem otoku. Zapustil ga je z delavci, ki so še ostali živi.

Kaj občuti živ pokopan.

Učenjaka Morcheata iz Čikaga je v gorah pri znanstvenem izkopavanju zasula plast zemlje. Ker je prišla nagla pomoč, je bil živ rešen. Seveda je trajalo dolgo, predno je prišel popolnoma k sebi. Dogodek je kasneje sam popisal: Ko se je začela zibati zemlja pod njegovimi nogami in ko je padel s silovito brzino v globino, se mu je stemnilo pred očmi in v prvem trenutku je imel občutek, kakor da je prišla v njegova pljuča velikanska množina zraka. Kupi zemlje so pritiskali na truplo, tako da v par trenutkih ni mogel ganiti niti enega dela telesa. Strahovito breme je rinilo v telo gumbe od obleke, uro in verižico, in vse kar je imel na sebi, je našlo v najkrajšem času krvav odtis. Nastopile so neznosne bolečine, kot da bi ga žgalo goreče železo. Slamnik se je spremenil v železno čelado in vedno pritiskal na glavo. Najhujše bolečine pa je čutil v prsih. Ni trajalo dolgo in že je izgubil vsak občutek, a možnost mišljenja je ostala nepoškodovana. Učenjak ni bil ne v strahu niti pobit, obdajala ga je le misel, kako držati odprta usta, da vzdrži dihanje. Na čuden način so mu prišli v spomin dogodki iz prve mladosti. Dihati je zmožal le, ker se je med zemljo nahajalo tudi kamenje, ki je dopustilo par majhnih razpoklin. Toda vedno bolj je silil pesek v usta in nos in bližal se je konec. Prsa niso imela več odporne moči. Utripi žil so se silno pomnožili in kar naenkrat je izgubil zavest. Zdelo se mu je, da ga tolčejo po glavi. Dejansko je to bila lopata, s katero so kopali nad njim. Najprvo so mu oprostili glavo, da bi prišel do dihanja. Bolje pa bi bilo, da se odstrani breme od telesa, da ne pritiska kri tako v glavo. Kakor hitro je bil oproščen, je videl in razumel vse, le ganiti se ni mogel. Zdravniška pomoč mu je kmalu vrnila zdravje in zavest in šele tedaj je vedel popolnoma dobro, da je rešen, najsi sta bili tudi nogi polomljeni.

DROBIŽ.

Čudežna ura.

Na neki razstavi v Vilnu na Poljskem je bila razstavljena tudi cerkev s stolpom, kjer se nahaja ura. Kaj se dogaja v cerkvi? Najprej se sliši zvonjenje k jutranjam. Nato se odprejo glavna vrata, skozi katere vstopajo verniki. Skozi stranska vrata prihajajo menihi in se ustavljajo pred oltarjem v dveh vrstah. Na oltarju se užgejo sveče, iz zakristije se začuje zvonec, ki javlja, da se je maša pričela. Pred oltar pride duhovnik z ministranti

in opravi mašo. Na koru svirajo orgle. Ko se duhovnik obrne, da blagoslovi ljudstvo, prenehajo orgle igrati. Po maši se vračajo menihi in duhovnik z ministranti v zakristijo. Pred cerkvijo se pojavi maršal Pilsudski in pred njim defilira poljska armada, pešci, konjenica in topništvo z zastavami. Pilsudski pred vsako zastavo salutira. Poleg tega svira še vojaška godba. Končno vse to izgine in ostane samo cerkev s stolpom, na katerem tiho tiktaka ura... Ta čudežna ura je delo 60 letnega samouka Sobolevskega. Sobolevski je delal to uro polnih 30 let.

Najstarejši časopis na svetu.

Na Kitajskem je začel izhajati časnik že 400 let pred Kristusom. Izdal ga je neki Sukung, ki je iznašel ulivanje črk iz svinca in srebra. Tiskal ga je na 6 listov iz rmene svile. Ta časnik je skozi stoletja izhajal in užival veliko prostost pisanja. Le tam okoli l. 1200. po Kr. je neki urednik vztrajno zagovarjal misel, naj se navežejo stiki z Evropo. Vlada ga je dolgo svarila, slednjič pa mu je glavo odsekala. List je pa ostal in je l. 1800. postal dnevnik («Peking-bao»). Prenehal je izhajati l. 1925. vsled notranjih zmešnjav na Kitajskem.

Krompirja pa že ne.

Krompir je brez dvoma najbolj razširjeno hranilno sredstvo; imamo pa države, kjer krompirja ne le da ni, ampak ga domači prebivalci tudi ne marajo. Taka srečna in čudovita dežela je Albanija. V Albaniji so že večkrat poskusili, da bi tudi tja presadili krompir. Toda vsi ti poskusi so propadli, ker so se Albanci upirali, krompir saditi ali jesti.

Odkod je nogomet.

Iznajdba nogometa ali žogobca se pripisuje Angležem. Pa so to reč Kitajci poznali že v davnih časih in je gotovo prišla od tam v Evropo.

Ciganstvo in ciganija.

V avstrijskem Gradišču (Burgenland) biva okoli 5000 ciganov. V 37 občinah so jim zgradili posebna ciganska sela, kjer naj bi stalno živeli, pa ločeni od domačih ljudi. Nekateri cigani so se oprijeli stalnega bivanja, nekateri se pa ne morejo navaditi. Cigani so zelo delomržni, le ženske nekaj delajo. Otroke uče beračiti. Vsi kade tobak, tudi ženske, in otroci že od 3 let. Udajajo se tudi alkoholizmu in otročiče nalivajo z žganjem. Tako ciganski rod hira in propada. Navadno ne žive čez 40 let.

Staro gledališče.

V Korintu je neki učenjak odkopal starogrško gledališče, o katerem sodi, da je bilo zasuto l. 78. po Kristusu ob nekem potresu. Taka gledališča so bila brez strehe, sedeži pa v krogu stopničasto vedno višje. To korintsko gledališče je imelo prostora za 20.000 oseb. V razvalinah so našli mnogo starinskih predmetov, zlasti novcev.

Vojak vselej neustrašen.

Francoski maršal Petain (Petén), ki se je proslavil v svetovni vojni, je tudi veren katolik brez ljudskih ozirov. Ko je bil še polkovni poveljnik, dobil od višjih tako-le uradno pismo: «Gospod polkovnik! Doznalo se je, da več oficirjev vašega regimenta hodi k maši v uniformi. To ravnanje proti službenim predpisom je nedopustno. Blagovolite nam javiti imena teh oficirjev!» Polkovnik Petain je odgovoril predstojniku pismeno: «Gospod general! Zares nekateri oficirji mojega regimenta zahajajo k maši v uniformi. Med temi je tudi polkovnik. Pa ker on stoji bolj spred, ne ve za imena tistih, ki stojijo za njim».

Kdo bo dobil dekle.

V Sudanu (v Afriki) je čudna razvada, ko se pripravljajo mladeniči na zakonski stan. Če sta dva tekmeča za eno dekle, potem se zedinita na to, da se medsebojno obdelujeta po hrbtu s palico ali z bičem. Kdor dalje zdrži, ta odpelje nevesto domov. Policija je sicer te tekme prepovedala, a iztrebiti jih ne more.

Pred kratkim se je v Sudanu v neki vasi v bližini Kartuma zopet pripetil tak slučaj. Dva mladeniča sta imela rada isto deklico in sta se sprla vpričo nje. Močnejši je izzival slabjšega na dvoboj in ta se mu je udal. Oba sta se oborožila z biči in sta se začela obdelovati po hrbtu. Okoli njiju se je zbrala velika množica mladega sveta, da bi prisostvovala dvoboju. Deklica, za katero je šlo, pa je sama podžigala tekmeča in ju vzpodbujala z vpitjem. Ta boj je trajal dalje kot je bilo običajno. Močnejši, ki je dvoboj izzval, je končno udaril z vso silo svojega nasprotnika, da je padel v nezavest in v kratkem času izdihnil. Pa tudi zmagovalc se ni dolgo veselil. Policija je zvedela za ta slučaj in mesto na ženitovanje je romal v zapor.

Globoka jama.

V bližini Vrha pri Kanalu, kakih 600 m nad morjem, so raziskali veliko jamo, ki sega 518 m na globoko. Ta jama je globočja nego jama pri Črnem vrhu; presega jo za 38 m; proti trebenski jami je za 189 m globočja. V jami so navzlic letošnji hudi suši našli tekočo vodo, ki se zbira z Banjške planote. V jami je tudi kakih 150 m dolgo jezerce.

Štirje „ti ubogi“.

Vsi štirje so Amerikanci. Stari Rockefeller ima 200 milijonov funtov premoženja (po našem denarju 18 milijard lir). Andrej Carnegie, ki je najbolj radodaren med njimi, premore še vedno 7 do 8 milijard lir. Znani Ford ima

Vsak dan

dospevajo nove partije

„All' Economia Familiare“
v TRSTU
na trgu Ponterosso št. 5.

Fuštanj	od L. 1.90 n.
» za srajce	» 3.50 »
» na dva lica	» 5.50 »
Zamet (baržun)	» 7.50 »
Lavn tenis	» 2.50 »
Rigadin	» 2.90 »
Blago za površnike	» 12.— »
Volnena mušla	» 10.50 »
Platno Madonna	» 2.20 »
» za rjuhe	» 4.90 »
Bombaževina rjava	» 1.95 »
Jajčna kožica (pelle ovo)	» 2.90 »

Bombažne nogavice; konci (nit); volna; majo za otroke, ženske, moške; brisače; žepne rutice itd. v največji izbiri.

Čisto nizke cene.

Trgovino lahko obiščete, ne da bi morali gotovo kaj kupiti.

Če potrebujete obuvala in hočete svoj denar koristno izdati, pojdite v staro in dobro znano

ČEVLJARNO VODOPIVEC

št. 29 via Riborgo — TRST — via Riborgo št. 29

kjer najdete bogato izbero moške, ženske in otroške obutve, preproste in luksuriozne.

PAZITE na ime in številko, jasno zapisano na tabli trgovine. Prevzema tudi poprave in naročila po meri.

Zaloga moških oblačil

„Alle Grandi Fabbriche“

TRST - Corso Garibaldi 10, Telef. 79-35.

Paletot in Raglan - Površniki in Trench Coats - Obleke za sprehod in črne obleke - Suknjiči in hlače za moške mladeniče in dečke.

Vedno zelo bogata izbira po poštenih cenah.

Trgovini je pridružena v I. nadstropju izvrstna

krojaška delavnica I. reda

za naročila po meri in z jamstvom za popolno delo.

BLAGO ZA OBLEKE IN SUKNO vsake vrste, fineše in barve.

okoli 6 milijard. Zadnji v kvartetu je finčni minister Združenih držav, Mellon, ki ima čez 5 milijard. Za temi štirimi se šele zvrste drugi ubožci tega sveta.

Le primi, bratec, kupico.

V Italiji imamo 163.000 vinskih točilnic in 71.000 žganjarskih. Na 1000 ljudi pridejo 4 vinarne in 2 žganjarni. Zajemljivo je, da na jugu ne morajo žganja, pač pa na severu: najmanj žganjarn je na Siciliji (4 na 10.000 ljudi), največ pa na Trentinskem (33 na 10.000). Podobno je z vinskimi točilnicami: v Apuliji in na Siciliji jih je 20 na 10.000 ljudi, v Liguriji pa 67. — Ta statistika je narejena po stanju 15. oktobra 1927.

Ministrske plače.

Francoskim ministrom so bile nedavno tega zvišane letne plače od 60 na 180 tisoč frankov.

Nikar ne skušajte sami sebe prepričati, da je Vaša bolezen neozdravljiva!

REMAVTIZEM

SKRNINA

ŠJATIKA

BOLEČINE V KRIŽU

ZIVČNE BOLI

ZOBOL

boste ozdravili uspešno z

ANTIREUMATIKOM

Alga

Po vseh lekarnah po 5 L. steklenica
Laboratorio ALGA, Fiume (M.T.)

Pepo brez doma.

V Osapski dolini.

Neč na stujte zamert, de sn trko čajta movčo. Sn biu strašno dovgo marođ, me zastopste. Ma zaprou povet, sn biu bolan taku, de sn se smilu moje Matilde, prmejvere ara. Še an par težav — jen križ sn jemu. Ma za svet Jerne sn jau, morem jet mus u Mačkole, ke jemajo opasilo. Jen sturu sn taku. Povet morem pej, de nej blo neč šagre, zatu ke so ble nešne volitve za parlament mačkolanske republike. Cela revolucija je bla u Mačkoleh kr kaže. Prezident stare republike je šo v jezezemstvo. Tude društvo lipovega čaja je blo raspuščeno.

Z Mačkol sn šo na Krišpot. Sn čou, de tam so jemele dva bota šagro jen de jemajo an študjo hrvaške vonde blizu. Mahno sn jo v Osp. Po ceste sn vido vse od šuše pobrano, vele drva so bla suha. V Ospe so me povele, de so jemele šagro za sv. Peter jen de so godli tri dan. Nipote z Ospe me je poveu, de jemajo poune zevnike radiča letos. Sn reku, ara nocoj ga bo za an pjačič pr tete. Popođan, ke je bla vglh nedela, sn šo na glavni plac. Tam je biu Jože Micko. Jest sn mislo, de so časi Marije Terezije, ke sn vido Jožeta, ke se je pustu dat po guzici za eno liro eno. Same odlične osebe so ga šlatale, žepanje jen profesori z Ospe. Štuf sn biu tega, pej sn jo mahno v Gabrco. Tam sn šo u oštarijo. Marika me je vele prnesla bučo vina. Prašala me je, de uodkod sn. Poveu sn, de sn potovavne učitel za nekatere. Sn jo zaproslo, nej me gre punj tobak za nos pej me je zamerla. K sreče je pršo nuotre kovač. Prašo sn kovača, zakaj grejo taku malo h maše u Osp. Poveu me je, da u Osp h maše na more an prave kristjan, de so Osapce ničasti, de ščipajo, se smejejo, zasramujejo z baladurja, de kapajo s svečami. «Taku je z name, lube muj Pepo», je djuu, «de ani na grejo, te druje na mormo. Tude Mačkolci se taku lementajo».

Ko sn taku sezno, kaj je novga po Osapske doline, sn šou spat. Do ponoči sn dobro spau, ma potle so šla zijala sezi španskih vasi u Trst jen nesn mogo več spat. Sn vsto jen šo z neme. Celo cesto smo krčale jen delle komedje, v Ospe, na Krišpot, pr Voreha, v Zavlach, povsod pej samo de neso ledje spali v mire. Vsako trko se je pokazala kešna glava sez okna jen nas zafiksala.

An druje bot bon pršo pej v španske vasi, zdej gren v Amerko vit pej.

Tajništvo in naša pošta.

V. I. Ročinj. Brez potnega lista ni mogoče v Nemčijo. Četudi je vizum odpravljen med dvema država, je treba kljub temu imeti potni list; le vizuma od strani («videll») konzulata druge države ni treba. Ni nam znano, da bi Nemčija rabila «več tisoč delavcev».

Bračina Mihael, Draga. Pošljite nam bolj natančne podatke. Na koga se glasi prošnja? Imena njegovih staršev, ali so živi.

J. U. Kred. Za šolsko izpričevalo je predpisana taksa 5 lir. Otrok lahko izostane od šolskega pouka edino, ako je za to dan tehten vzrok, kakor bolezen nesreča i. t. d. Ali je zamuda opravičljiva, sodi učitelj.

J. Bizjak, Mali otok. V Severno Ameriko (Združene države) sme iz Italije le 3800 ljudi na leto. Prednost imajo žene in otroci že izseljenih. Prošenj je toliko, da je številka 3800 zasedena za 40 let naprej. Niti v bodoče ni dosti upanja, ker sta oba predsedniška kandidata za omejevanje priseljevanja v Ameriko.

Miklavc Jožef, Gradišče. Zadeva se je uredila. Zastopnik «Fondiarie» nam je zagotovil, da vam zavarovalnica izplača vso škodo.

GOSPODARSTVO.

Kruh v Vidmu. Peki v Vidmu so določili ceno belemu kruhu na 2.25 in 2.30 L za kg.

„Salonit“. Tovarna tega imena, italijanska last v Splitu, je izdelovala eternit. Pred kratkim je vse delo ustavila in odslovila delavce.

Uradne cene v Trstu. Podeštat je določil od 6. 10. dalje te najvišje cene: Črni kruh v kosih po 200 gr. 2.— L, v kosih po 500 gr (1/2 kg) 1.90; rženi kruh 1.90; riž 1.60, 1.80; testenine 2.40, 2.50; sveži ovčji sir 9.—; mortadella 1. vrste 14.—; polenovka Hemmerfest 5.30; tonina 22.—; olje Bari 7.70, navadno 5.30; sladkor 6.60, 6.80; kava Rio navadna 22.20, Santos dobra 25.90; ameriška mast 8.70, domača I 10.30, domača II. 9.40; špoh domači 8.10, ameriški 8.20; sveže maslo 17.20; koruzna moka 1.40; gališki fižol 2.—; grah domači 3.40; ječmen 1.95, 2.25 — Meso: prednji deli I 6.30, II. 5.50, III. 5.—; boljši prednji deli I. 7.10 II. 7.70, III. 6.40; zadnji deli brez kosti I. 11.50, II. 10.70, III. 8.90; vampi 4.50. — Zmrzlo meso 3.60, 4.80, 5.80, 7.20.

Za železni trust. Nemški veleindustrialec Thyssen je v družbi večjega števila nemških in francoskih tovarnišev šel v Ameriko. Bajne hočejo narediti pogodbo z ameriško železno industrijo za skupno ravnanje.

Cena soli. Od 2. oktobra dalje velja nova cena za sol in sicer: navadna sol 1.50 L, drobljena sol in sol iz Volterre 2.50, rafinirana sol 4.— L, najfinejša namizna sol 5.— L. Sol za soljenje rib 40 L stot, mleta 50 L. Za soljenje izvoznih saddežev bo sol po 40 L stot. Za pripravljanje sladoleda in penicij vin bo sol po 80 L stot. — V občinah, kjer je monopol, se odpravi užitninska taksa na sol. Tako določa kr. dekret z dne 24. septembra.

Tobak za cigarete «Nazionali» se je podražil od 130 na 140 L pri kg. Nova cena velja od 2. oktobra dalje.

Vinske cene po Istri. — Črno vino: Opotalj 200-220, Buje 200-220, Buzet 240. Belo vino: Opotalj 180-200, Buje 190, Buzet 230.

Pogozdovanje Istre. Poljedelsko-gozdovna sekcija deželnega gospodarskega sveta v Poli je na seji pred kratkim obravnavala tudi pogozdovanje. Predsednik Candussi je poročal, da se je vsled letošnje suše posušilo 80% mladih sadik. Dežela ima premalo sredstev za uspešno pogozdovanje, potrebna je krepka državna pomoč.

Državni papirji. Borza 9. 10. navaja sledeče cene: 3 1/2% renta 71.40, konsolidirani drž. dolg 82.45, beneške obli-gacije (vojna odškodnina) 74.85.

Cena zlata. Dvajsetkronski zlat ima vrednost 72.50 do 74.50 lir v papirju.

Po čem je lira?

Dne 10. oktobra si dal ali dobiš:	
Za 100 dinarjev	33.40 L
» 100 franc. frankov	74.80 »
» 100 švicarskih fr.	368.— »
» 100 nemških mark	452.50 »
» 100 avstr. šilingov	270.— »
» 1 dolar	18.90 »
» 1 funt	92.30 »

Loterijske številke.

6. oktobra 1928.

BARI	41	53	54	66	5
FIRENZE	17	54	82	1	75
MILANO	4	80	77	51	20
NAPOLI	26	53	51	83	34
PALERMO	38	59	64	3	74
ROMA	52	1	59	55	28
TORINO	62	2	15	51	8
VENEZIA	37	65	6	27	84

Tipografia FRATELLI MOSETTIG - Trieste.

Trgovina narejenih oblek in konfekcij

DAVIDE CAVALIERO

TRST - Corso Garibaldi 5, Tel. 79-32
(prejšnja Barijera)

Bogata izbira oblek, površnikov, paltotov, nepremočljivih plaščev, jopičev, podloge iz kamelne dlake, trench coats in gabardines za može, mladeniče in otroke.

Blago na mero, domače in tuje proizvodnje.

- Specialiteta v plavih in črnih oblekah -

Krojačnica I. reda.

GOVORI SE SLOVENSKO

Zmerne cene. — Cene konkurenčne.

NAJBOLJŠE OBUVALO

za ženske, moške in otroke

v najmodernejših barvah
in po najnižji ceni dobite edino

PRI REBCU
Trst, Via Carducci 36

LAMA „TRIESTE“

z znamko „helebarda“

Kraljica rezil
iz finega švedskega jekla

Zaloga v Trstu:

Corso Garibaldi št. 19
(bivša Barriera)

Špecialni noži, britve, škarje,
stroji za striženje in britje
„Solingen“

Orodje za rokodelce in profesijoniste, vse garantirano.
Skrajno nizke cene.

Naši Molitveniki.

- 1.) «Oče naš», 126 strani, cena: L 2.50, 2.70, 7.—, 8.—, 8.50, 9.—;
- 2.) «Kam greš», 200 strani, cena: L 3.70, 4.—, 5.50, 9.—, 11.—;
- 3.) «Angelček», 192 strani, cena: L 2.50, 3.50, 4.50, 6.—, 6.50, 6.80, 7.50, 8.50, 9.—, 10.—, 11.—;
- 4.) «Zgodi se tvoja volja», 424 strani, cena: L 6.50, 9.—, 12.—, 14.—, 15.—, 16.—;
- 5.) «Zdrava Marija», 200 strani, cena: L 5.50, 6.50, 10.—, 14.—, 15.50, 16, 20;
- 6.) «Za Jezusom», 256 strani, cena: L 4.—, 6.50, 6.80, 9.—;
- 7.) «Reši dušo», 396 strani velikanske črke, cena: L 7.—, 8.—.

Katoliška knjigarna v Gorici,

Via Carducci 2.

Trgovcem 25% popust!

Primarij

Dott. D'OSVALDO

GORICA

— Specijalist za —

očne bolezni

se je preselil

v ulico Dante 10

Sprejema od 10-12 in od 3-4.

ZDRAVNIK

Dr. FRAN GRUDEN

ordinira v TRSTU

Via S. Lazzaro 23 II n.

(zraven kavarni Roma)

od 10 in pol predp. do 13

V NABREŽINI ord. samo popoldne
od 14 do 18 (na lastnem domu.)

Jakob Bevc

urar in zlatar

TRST

se je preselil

v
Campo S. Giacomo št. 18.

Velika zaloga mrtvaških predmetov.

Kompletne pogrebne opreme:

I. razreda od 800 lir naprej

II. " " 200 " "

III. " " 100 " "

pogrebi otrok od 25 lir naprej.

I. SAKSIDA - DORNBERG 3.

ZLATARNA Albert Povh

TRST, Via Mazzini št. 46

kupuje krone po 146

Propravlja in prodaja zlatenino

Najboljše čevlje ima v Trstu v zalogi

Matija Pahor

Trst - Via Arcata 19 - Trst

LASTNA IZDELOVALNICA

Čevlji delani

samo na roko.

Tvrdba znana

po vseh pode-

želskih sejnih.

Pahor je na sejmu:

8. v Podgradu,

10. v Št. Petru n.K.

12. v Sežani

13. v Labinju Istra,

16. v Trnov. - Blstr.